

ígéretet tettek, de Rákóczi rendeletei ezeket csakhamar megcáfolták. A parasztság ismét jóhiszeműségének áldozata lett. Rákóczi a nem harcoló jobbágyok dézsma- és adókötelezettségeit rendeletileg megerősítette, sőt az adózás alól kibújni akaró parasztok ellen büntetéseket is írt elő. A főuraknak a mozgalom a legjobbkor jött, mert a császári seregek a spanyol trón körüli harcok miatt a Rajnánál voltak, s az ország visszahódítása sikeresnek ígérkezett.

Rákóczi csapatai feltartóztatlanul törtettek dél felé, míg Csongrádnál a szerbektől szenvedett vereség miatt meg nem torpantak. Ügyüket csak a Deák Ferenc csapatai által kivívott győzelmek vitték előbbre. A szerbek és Rákócziék közötti szövetség nyélbeütésére a tél kényszerítő hatására beállott fegyverszünet alkalmával kísérlet történt, azonban ezt megakadályozta a Rákóczi táborához tartozó egyes alvezérek szerbek elleni támadása s így az ellenségeskedések újra fellángoltak és mindkét részről a kegyetlenkedésekig fajultak. A nyár folyamán a kurucok meglepetésszerűen Bácsmonostornál, majd Bácsnál az őrséget lemészárolva, a várakat felgyújtva, a Duna mentén Titelig nyomultak, mindenütt rémületet és pusztulást terjesztve. A következő csatát Martonosnál nyerték meg, de a szegedi vár sikertelen ostroma után visszavonultak Kecskemétre.

Bácska békéje ezzel még korántsem állt helyre. Rákóczi csapatait a további harcokban a személyesen érdekelt csongrádi főúr Vak Bottyán vezette, aki a pusztulófélben levő megyén lovasságával többször végigszánguldott, azt végigrabolta s a lakosságot Rákóczival szemben tanúsított ellenállása miatt megbüntette. Világos, hogy a szerbek sem maradtak ezért adósak és az északi városok ellen indított hasonló hadjáratokkal bosszulták meg.

Ezek a portyázások és csatározások csaknem tíz évig tartottak. Bácska a háborúk összes borzalmait végigélte és a hadjárat vége felé a szörnyű pestisjárvány újra lakatlan pusztasággá változtatta át. A termékeny talaj megnemesítése és a pusztulások által idézett károk helyreállítása az új telepések feladata lett.

(Folytatása következik)

Kiss Flórián

ALAKOK A MÁBÓL

Dr. Szekeres akinek mindig igaza van

Dr. Szekeres jól érzi magát fiatal emberek társaságában. Úgy mondja, ő sohasem fog megöregedni s valójában piros nyakkendőjével, vörös székfüvel a gomblyukában s hetyke zöld kalapjával — ha ez fiatalságot jelent — fiatal. Egyébként ötvenkétéves, családos, fia technikát hallgat az egyetemen, felesége pedig magyar népdalokkal próbálja a zongorája mellett elfelejteni az évek szaporodását. Az évek pedig úgy suhannak el Dr. Szekeresék feje felett, hogy lassanként történelemmé válnak.

A rokonszenves ügyvédnek mindenről kialakult véleménye van és gondosan megfogalmazott mondatokban találja elénk, „új” fiatalok elé elméleteit (szerinte csak éveinkben fiatalok, lélekben koravének vagyunk).

S ebben a nagyvárosi zugkávéházban jól esik vitatkozni Dr. Szekeressel. Nemcsak azért, mert cigaretta tárcájából jut számunkra is néha finomabb cigaretta, hanem, és főképpen azért, mert ő azon emberek megtestesült mintaképe, kik hozzánk hasonló élet-körülmények között éltek, elégedetlenek voltak és lassanként lettek szabadongondolkozó polgárokká, úgy hogy az átmenetet maguk sem vették észre. Pedig Dr. Szekeres forradalma: élénkszerű piros nyakkendője, vörös székfüje és különös szenvedélye hogy ebédutáni feketekávéját fiatalemberek társaságában fogyasztja el. És egészen természetszerűen merült fel a kérdés, vajjon hová fogunk mi fejlődni, kik ma az Ő cigarettáját szívjuk s gúnyosan hallgatjuk józan és önmegelégedettséget sejtető szavait.

Mert kiméletlen igazság, hogy az idő és különösképpen az évek rohamos szaporodása az embert lényegében megváltoztatják. Hiszen tizenhatéves koromban azzal rohantam el hazulról, hogy addig vissza nem térek, míg a világot teljes egészében meg nem váltóztatom. A polgári társadalmat egy csapásra egész történelmével és kultúrájával akartam máglyára rakni. Az érettségit „bourzsoa” kiváltságnak tartottam, nyakkendőt elvből nem viseltem és az uccán úri ismerőseimnek nem köszöntem. Rettenetes gyűlöletemben az apámat fasiszta vezérnek láttam, a családot pedig ha nem is rabszolgaságnak, de legalább is hűbéri maradványnak. Mennyiben volt igazam akkor és mennyiben mostan amikor is már köszönök ismerőseimnek kivétel nélkül s az apámat egyszerűen olyan halandónak tartom, aki bizonyos fiziológiai viszonylat kapcsán engem megalkotott. Nos a családról is annyiban változott meg a véleményem, hogy nem letagadni, csak felszabadítani akarom. Vagy még tovább is változom?

Ime, Dr. Szekeres a családról a következőket mondja:

— Akármit mondanak, nem tartom normálisnak a maguk szekszuális életét. Eltekintve a nemibetegségek elszaporodásától. Erkölcsileg is (itt nem polgári erkölcsöket értek) lehetetlen ez a promiszkuitász, amiben maguk élnek. Mi nem visszafejlődni akarunk, mi tisztultan és egészségesen akarjuk az új társadalmat. A monogámiát a maga tiszta alakjában csak az új társadalmi forma való-sítja meg.

Nos mind ebben megegyeznénk vele, ha Dr. Szekeres ugyan-akkor, csak más témával kapcsolatban meg nem állapítaná:

— Sajnos az aktív munkában manapság családos ember nem vehet részt.

Vagy pedig Dr. Szekeres jóakaratólag megkínál cigarettával és ezt mondja:

— Fiatalemberek, fiatalemberek csak ne fejjel a falnak!!

Miközben ezt mondja fejével olyan mozdulatot tesz, mintha mutatni akarná az erre irányuló alapcselekedetet és a fal is, mintha hirtelen belekonganá. Egyszóval Dr. Szekeres érvei megdönthetetlennek bizonyúlnak.

Akad valaki azonban a társaságban, aki felteszi a merész kérdést:

— És mi lesz akkor a haladással? Vagy egészen az eseményekre bizzuk magunkat, melyeknek viszont mi lennénk szerves végrehajtói?

A válasz ismét precíz és megdönthetetlen:

— Tévedés úraink (?). Minden becsületes ember ma a haladás szolgálatában áll a reakcióval szemben. Minden csepp vérevel és minden gondolatával. Úgy cselekszik és úgy gondolkozik. Példát mondok erre. A múlt évben Németországban volt dolgom. A kupéba. Berlin előtt néhány állomással a maguk korában levő egyenruhás fiatalember szállt be és Heil Hitler köszöntéssel mellém ült le. Beszélgetni kezdtünk és beszédközben felmerült a kérdés vajjon a fasizmus megoldja-e a fiatalság alapproblémáit? A fiatalember azt állította, hogy a fasiszta-állam a fiatalok eldorádója, mert disciplinájával megakadályozza a fölösleges energia pocsékolást, amint az áldemokráciában történik, viszont alkalmat ad arra is, hogy a fiatalság kiélje fiatalságának tüzét. Megkérdeztem tőle vajjon miben éli ki magát? — Alkot és harcol! — Ki ellene harcol? — Ellenségei ellen! — És kik az ellenségei? Vajjon nem-e a más népek ugyanily erővel rendelkező fiataljai! Vajjon nem-e ez az energiapocsékolás, ez a végtelen harc legyőzöttek és győzők között?

A fiatalember elhallgatott és gondolkozott. — Uram! Kissé zavarba hozott, várjon csak! — Beszélgetésünk végén azt mondotta: — Köszönöm ez férfibeszéd volt. Ha csakugyan becsületes az az eszme, amit képvisel úgy új hívőt szerzett számára! —

— Ki sem mondhatom barátaim, mennyire jól esett ez a beszélgetés, mely egyben cselekedet is volt. Egy út a haladás felé.

Csakugyan Dr. Szekeres megint nagy igazságot mondott. Csak éppen, hogy mindig akad valaki, aki belekapaszkodik igazságaiba.

Arra a kérdésre hogy itt mi, mit tegyünk, az ügyvéd rendszerint két-három szóval felel: — Dolgozni, tanulni, tanítani!

És ismét igazat mond.

Jellegzetes a dologban az, hogy sohasem jutunk vele előbbre. Igazságokat mond, nem lehet semmi ellenérvünk. Ott maradunk a kávéházban. Igazságai legfeljebb más igazságokat vetnek a felszínre. S közben Dr. Szekeres fél a fejektől, melyek a falnak rohannak. Ebben megint igaza van, mert a fejek határozottan jobban érzik magukat itt a kávéházban, mint holmi koszos fal előtt.

Mégis, hogy röviden ismertessem a már letárgyalt problémákat és beszélgetéseink eredményét, megemlítek néhány érdekesebb pontot.

Dr. Szekeres nagyra tartja az ember egyéni érvényesülését.